

El mètode ho és (quasi) tot

Marçal Sintes

Amb fascinació barrejada d'enveja vaig llegir per primer cop *Todos los hombres del presidente*, on Carl Bernstein i Bob Woodward expliquen com van viure el cas Watergate i sobre-tot com van actuar al llarg d'aquell episodi que va concloure amb la dimissió del president Nixon. D'allò fa una eternitat, però diria que Bernstein i Woodward van esdevenir els meus herois, els herois d'un noi de comarques que aspirava a poder, algun dia, guanyar-se la vida com a periodista. I viure a la capital. Està clar que els temps han canviat. I que les coses són ara més complicades. Molt més difícils, almenys en part. El periodisme d'avui no és com aquell dels anys setanta, ni la política. I aquell noi, que ja no ho és, ha perdut cabells i ingenuïtat, i fa molt que treballa a la capital, encara que hi hagi deixat de viure.

Amb motiu d'una nova reedició del llibre el 2005 per Inédita Editores (que ha anat acompanyada d'*El hombre secreto*, sobre "Gola Profunda") i després de l'amable invitació de *Trípodos*, m'he posat a rumiar què en queda de tot plegat. Expressat d'una manera

diferent: ¿què és el més important que aquest llibre que es reedita té (encara) a dir-nos als periodistes, avui, a principis del tercer mil·lenni? La meua conclusió és que l'aventura tal vegada irrepètible de Bernstein i Woodward continua il·lustrant una dimensió fonamental de l'ofici de periodista: el mètode. Sense mètode no hi ha periodisme, periodisme d'informació, em vull referir. *Todos los hombres...* és, entre d'altres coses, una narració extremament detallada, un compendi dels procediments, els viarany, les fórmules i fins dels trucs dels periodistes. De fet, és la manera com s'aferren al mètode, en part perquè així els obliga a fer-ho l'estructura del *Washington Post*, singularment el seu director, Ben Bradlee, el que permet a Bernstein i Woodward anar descabellant una troca molt i molt embolicada. És probable que dos reporters més experimentats, més ficats en l'alta política (ells es dedicaven als successos), més petulants, amb un afer de menys embalum entre mans, menys pressionats, no haguessin confiat tant en el mètode com ells ho van haver de fer. Aquesta obsessió de Bernstein i Woodward per actuar correctament, per buscar fonts, per contrastar la informació, per no equivocar-se, per vèncer la censura, l'autocensura i els prejudicis -com se sap, un d'ells era demòcrata i l'altre republicà-, per no deixar ni un pam de terreny sense explorar, etcètera, són, des de la meua òptica actual, el millor d'aquesta obra i la lliçó més important que en resta. Una obra que també ens explica, per cert, que actuar correctament, com manen els cànons professionals, no exclou totalment l'e-

rror. Només en redueix el percentatge. Després de la caiguda, resulta imprescindible saber aixecar-se i, immediatament, tornar a confiar en el mètode, si de cas amb més intensitat.

No se m'escapa que la qüestió del mètode ens condueix de dret cap a les arenes movedisses que encerclen la noció de veritat. No hi ha espai ni temps aquí per ficar-nos-hi, a desgrat que els confesso que en tinc la temptació. Deixin-me que els digui tan sols, i per resumir molt, que, existeixi o no la veritat, hem d'actuar com sí que existís. Perquè el primer compromís del periodista ha de ser amb la veritat, no amb una altra cosa. I això ens retorna ineludiblement a la importància de militar tossudament en el mètode, que sempre ens reclama energia, rigor, talent i honestat, sigui per investigar el president Nixon o l'alcalde de l'últim poblet de Catalunya. Voldria cloure aquestes ratlles que *Trípodos* m'ha concedit tot recorrent a un altre llibre, en aquest cas llegit no fa gaire i obra també de dos nord-americans. A *Los elementos del periodismo* (Ediciones El País, 2003), els periodistes i professors Bill Kovach i Tom Rosentiel citen el llegendari Walter Lippmann: "Tant fa que la informació no sigui susceptible d'anàlisi matemàtica. De fet, precisament perquè les notícies són un material complex i relliscós, el bon periodisme exigeix l'exercici de les virtuts científiques més destacades". Per suposat, Lippmann, no improvisa, no s'inventa res, sinó que senzillament recull i sintetitza amb agudesia un dels aspectes, al meu parer centrals, de la cabalosa teoria liberal sobre el periodisme. Kovach i

Rosentiel —aprofito per recomanar-los vivament la seva obra— reblen amb encert el que Lippmann apunta tot sentenciant: “En altres paraules, en el concepte original, el que és objectiu és el mètode, no el periodista. La clau està en la disciplina de l’ofici, no dels seus propòsits”.

El que és objectiu és el mètode. El mètode és allò que ens ha de permetre acostar-nos a la realitat. Constitueix l’eina fonamental i el cap de pont imprescindible. Sense el mètode, la realitat esdevé pura boira o sorra finíssima destinada a escolar-se’ns irremeiablement entre els dits.